

CADRUL JURIDIC ȘI MECANISMELE INTERNAȚIONALE DE COOPERARE TRANSFRONTALIERĂ ȘI TRANSNAȚIONALĂ ÎN MATERIE PENALĂ

Vitalie RUSU, dr., conf. univ.

Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Ina ODINOKAIA, dr., conf. univ.

Facultatea de Drept și Științe Sociale,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Abstract: *International legal cooperation by law enforcement institutions is based on international agreements, bilateral or multilateral, concluded with other states, as well as on the ratification of international conventions, which regulate a number of legal institutions with applicability in preventing and combating violent crimes. At present, the effective way to combat cross-border and transnational crime must involve a regional and international dimension, in addition to the national dimension, through the united convergent action of the judiciary bodies in all countries. Although most states have laws to combat crime and punish perpetrators, they prove being insufficient to effectively and efficiently counter the phenomenon of transnational crime, as combating crime at the national level, however competent, remains an action with limited influence opposed to the international character of the phenomenon.*

Keywords: *crime, international cooperation, legal framework, international mechanisms, international regulations, criminal phenomenon, conventions, treaties, collaboration, judicial bodies, violent crimes, international legal assistance in criminal matters.*

Criminalitatea transnațională și cea transfrontalieră devin o realitate tot mai evidentă. Ele cunosc o continuă expansiune socială și internațională, iar, în timp previzibil, vor ajunge fenomene criminale dominante. Predominarea lor va fi legată de anumite tipuri de criminalitate, precum criminalitatea organizată, economico-financiară sau informatică.

Nașterea și amplificarea acestor fenomene criminale este cauzată de deschiderea tot mai pronunțată a societăților și de globalizarea accelerată. Deși adesea sunt identificate, ele constituie, în realitate, fenomene criminale distincte, chiar dacă au o serie de trăsături comune: *criminalitatea transfrontalieră* constă într-o activitate criminală desfășurată de cetățenii aceluiași stat pe teritoriul mai multor state sau al unui stat străin, în timp ce *criminalitatea transnațională* rezidă într-o activitate criminală desfășurată de cetățeni ai mai multor state pe teritoriul unui stat străin sau a mai multor state. Criminalitatea transnațională și cea transfrontalieră se supra-pune în cea mai mare parte cu asemenea tipuri de criminalitate: organizată, economico-financiară, informatică și terorismul [2, p. 197].

Cooperarea peste frontierele naționale se poate realiza prin următoarele forme: a) interregională; b) transfrontalieră; c) transnațională.

Cooperarea transfrontalieră reprezintă cooperarea nemijlocit învecinată a autorităților regionale și locale de-a lungul unei frontiere în toate domeniile vieții, cu participarea tuturor actorilor. Filosofia cooperării transfrontaliere este simplă și constă în promovarea unei coope-

rări mutuale clasice între două sau mai multe regiuni de frontieră învecinate. Cooperarea transfrontalieră mutuală nu înseamnă însă că un partener acționează mai întâi singur la nivel național pentru rezolvarea anumitor probleme și, neavând succese, încearcă să-i atragă pe vecinii săi de pe partea opusă a frontierei sau să colaboreze cu ei pe perioada de timp necesară acestei activități. Cooperarea transfrontalieră cuprinde toate domeniile vieții cotidiene, necesită consecutivitate, permanență, dezvoltare de programe comune, priorități și acțiuni [13, p. 25, 27].

Adunarea Consultativă a Consiliului Europei a adoptat în septembrie 1966 Recomandarea 470 cu privire la cooperarea europeană a puterilor locale, prin care recomanda Comitetului de Miniștri să confere unui comitet de experți sarcina de a elabora un proiect de convenție europeană ce ar reglementa relațiile în cadrul cooperării transfrontaliere. Proiectul Convenției a fost elaborat de către Comitetul de Cooperare pentru Problemele Municipale și Regionale în cadrul unui studiu de determinare a barierelor de cooperare între autoritățile locale și regionale frontaliere. Examinând rezultatele studiului, Comitetul Miniștrilor a adoptat în februarie 1974 Rezoluția (74) 8 „Cu privire la cooperarea colectivităților locale în regiunile frontaliere”.

În timpul reuniunii de la Atena din 25-27 noiembrie 1976, miniștrii responsabili de activitatea colectivităților locale și regionale au examinat proiectul Convenției elaborat de Comitetul de Cooperare pentru problemele municipale și regionale și au recomandat Comitetului de Miniștri adoptarea ei. Cu ocazia celei de a patra conferințe a miniștrilor europeni responsabili de colectivitățile locale, care s-a desfășurat la Madrid în perioada 21-23 mai 1980, luând în considerare Avizul nr. 96 al Adunării Parlamentare, Comitetul Miniștrilor a decis să deschidă spre semnare Convenția-cadru.

Convenția-cadru privind cooperarea transfrontalieră vizează favorizarea pe cât posibil a cooperării transfrontaliere. Prin conținutul său Convenția-cadru are un caracter de suport juridic suplimentar ce prevede angajarea părților contractante (în limita reglementărilor legislației fiecărui stat) în rezolvarea unui șir de probleme din domeniul cooperării transfrontaliere, cum ar fi: rezolvarea dificultăților de ordin juridic, administrativ și tehnic ce apar în procesul de cooperare transfrontalieră; analizarea posibilității de dotare a autorităților regionale și locale cu facilități necesare angajării în procesul de cooperare transfrontalieră; definirea principalelor noțiuni de cooperare transfrontalieră; stabilirea ariei de aplicare și a formelor de cooperare transfrontalieră etc. [13, pp. 39-40].

Actualmente, există un trend ascendent al solicitărilor instituțiilor judiciare internaționale privind examinarea datelor dactiloscopice, fotografiilor de semnamente sau verificarea datelor cu caracter personal pentru stabilirea identității persoanelor care au creat urme papilare cu ocazia săvârșirii faptelor de natură penală pe teritoriul altor state, precum și al cadavrelor necunoscute, victime ale unor evenimente deosebite/catastrofe naturale etc. Aceste noi provocări ale luptei împotriva criminalității transfrontaliere impun perfecționarea pregătirii profesionale, modernizarea și îmbunătățirea activității și a capacităților tehnice.

Cooperarea juridică internațională desfășurată de instituțiile de aplicare a legii se bazează pe acorduri internaționale, bilaterale sau multilaterale, încheiate cu alte state, precum și pe ratificarea unor convenții internaționale, care reglementează o serie de instituții juridice cu aplicabilitate în prevenirea și combaterea infracțiunilor comise cu violență.

Schimbul de date și informații operative se realizează între autoritățile competente (din țară și din străinătate) în baza cererii de asistență, fiind folosite următoarele modalități de cooperare polițienească internațională:

- 1) asistența juridică internațională în materie penală;
- 2) schimbul internațional operativ de date și informații cu caracter polițienesc, reglementat prin Statutul OIPC-INTERPOL, EUROPOL și Acordul SECI [9, pp. 226-227].

Create în fiecare stat-membru al OIPC-INTERPOL, Birourile Centrale Naționale sunt formate din funcționari naționali care acționează întotdeauna în cadrul juridic oferit de legislația țării lor. Rolul acestora este de a surmonta obstacolele pe care le întâmpină cooperarea internațională datorită diferenței de structuri între polițiile naționale, barierelor lingvistice și diferențelor de sisteme juridice ale țărilor-membre. În general, rolul unui Birou Central Național constă în:

- centralizarea informațiilor criminale și a documentației, în raport direct cu cooperarea polițienească internațională, obținute din țară și transmiterea lor celorlalte BCN-uri și Secretariatului General;
- declanșarea, pe teritoriul național, a operațiunilor și actelor de poliție solicitate de celelalte state-membre prin intermediul Birourilor Centrale Naționale;
- primirea cererilor de informații, de verificări etc., transmise de alte BCN și transmiterea răspunsurilor către BCN-urile interesate [10, p. 269].

În cadrul OIPC/ICPO Interpol, activitatea BNC Interpol în Republica Moldova este îndreptată spre asigurarea schimbului internațional de informații ce țin de investigarea și descoperirea infracțiunilor de drept comun între organele de drept ale Republicii Moldova și cele similare ale țărilor-membre ale acestei organizații. Activitatea acestei subdiviziuni asigură conlucrarea stabilă și eficientă la nivel internațional privind căutarea infractorilor, reținerea și extrădarea lor; căutarea persoanelor dispărute și a mijloacelor de transport furate; traficul de ființe umane, contracararea infracțiunilor legate de droguri, de armament și de muniții; verificarea agenților economici în scopul stabilirii firmelor-fantome de spălare a banilor; schimbul de experiență înaintată și implementarea practicii internaționale în lupta cu criminalitatea etc. [12, pp. 229-230].

Direcțiile principale de colaborare și cooperare a organelor competente de drept în combaterea și prevenirea criminalității constă în următoarele: analiza comună a stării, structurii, dinamicii și consecințelor criminalității, precum și a rezultatelor lucrului privind demascarea, preîntâmpinarea, descoperirea, cercetarea infracțiunilor, executarea pedepselor; îndeplinirea în comun, în limitele competenței sale, a programelor privind combaterea criminalității, a categoriilor de infracțiuni aparte; efectuarea acțiunilor comune de anchetă, operative de investigație și alte operațiuni pe dosare concrete și materiale privind infracțiunile combaterea cărora necesită eforturi coordonate; generalizarea practicii privind executarea tratatelor internaționale; acumularea informației despre combaterea criminalității și informarea organelor puterii de stat privind elaborarea propunerilor de perfecționare a reglementărilor juridice în activitatea comună a organelor competente de drept în lupta cu criminalitatea atât pe plan național, cât și internațional.

Formele de bază privind cooperarea organelor competente de drept în lupta cu criminalitatea se consideră: a) efectuarea acțiunilor comune de anchetă, operative de investigație și altor operațiuni de organele de drept naționale, precum și în cooperare cu organele competente de drept ale altor țări; b) coordonarea activității organelor de drept ale Republicii Moldova cu organele de drept ale altor state în preîntâmpinarea, descoperirea și cercetarea infracțiunilor, reținerea persoanelor bănuite în săvârșirea infracțiunilor și urmărirea infractorilor. Aceasta se exprimă prin acordarea altei părți (organelor competente din alte state) a mijloacelor de transport, a tehnicii criminalistice, a mijloacelor de comunicație, a informației operative necesare, asigurarea cu interpreți, experți și efectuarea altor operațiuni concrete; c) schimbul de informație și experiență a organelor competente de drept în preîntâmpinarea, descoperirea și cercetarea crimelor; d) executarea interpelărilor și cererilor parvenite din partea organelor de drept ale altor state cu care Republica Moldova are încheiate tratate bilaterale de asistență juridică; e) elaborarea în comun a investigațiilor științifice de către organele de drept din țară, precum și cu organele de drept ale altor state; f) colaborarea organelor de drept în pregătirea profesională a cadrelor și dezvoltarea formelor și metodelor de profilaxie a infracțiunilor [8, pp. 73-74].

Actele juridice fundamentale în care este prevăzută cooperarea polițienească și cooperarea judiciară sunt: Acordul de la Schengen din 14 iunie 1985; Convenția privind aplicarea Acordului de la Schengen din 19 iunie 1990; Tratatul de la Maastricht din 7 februarie 1992; Tratatul de la Amsterdam din 2 octombrie 1997; Convenția privind EUROPOL din 26 iulie 1995.

Titlul VI al Tratatului de la Maastricht a instituit o cooperare în materie de jurisdicție și afaceri interne care nu exclude alte forme de cooperare mai restrânse. Pe de altă parte, Tratatul de la Amsterdam reduce câmpul titlului VI în ceea ce privește cooperarea polițienească și jurisdicțională în materie penală, renovând profund regimul său juridic.

În aprecierea importanței privind originea cooperării polițienești și jurisdicționale, ar fi necesar să enumerăm următoarele etape:

1) Extrădarea, care este reglementată de convenții bilaterale și Convenția Europeană din 13 decembrie 1957, elaborată sub egida Consiliului Europei, ce impune anumite reguli clasice;

2) La 14 iunie 1985, cinci state ale comunității (Franța, RFG, Benelux), ulterior urmate de altele opt, au încheiat Acordul de la Schengen, apoi o Convenție de aplicare a Acordului de la Schengen din 19 iunie 1990, care prevede:

a) crearea unui Sistem de Informații Schengen, care să permită statelor-părți să obțină date despre persoanele care intră în acest spațiu și activitățile infracționale pe care le desfășoară (trafic de arme, falsuri monetare, spălarea banilor, traficul de autoturisme furate, falsul de documente etc.), la care au acces forțele de poliție din aceste state, fișier care este permanent actualizat;

b) verificarea persoanelor la punctele de intrare în spațiul Schengen să se facă, pe cât posibil, în mod uniform (și, dacă se poate, chiar la granițele exterioare ale Uniunii Europene);

c) creșterea cooperării între forțele de poliție prin crearea unor structuri de comunicații, exerciții comune, supravegherea trecerilor de frontieră și exercitarea dreptului de urmărire;

d) obligația de a da altor state-membre orice informații care pot fi utile pentru prevenirea criminalității;

e) creșterea cooperării în lupta împotriva drogurilor, a traficului și consumului acestora;

f) armonizarea legislației statelor-membre în ceea ce privește deținerea armelor de foc [3, pp. 350-351].

Pentru o mai eficientă combatere a criminalității, organizate în context transfrontalier în cadrul Uniunii Europene, Consiliul European de la Tampere din octombrie 1999 a decis crearea unei divizii (EUROJUST), compusă din procurori naționali, magistrați, ofițeri de poliție, detașați din fiecare stat membru. Această divizie are ca sarcină facilitarea coordonării autorităților judiciare naționale și sprijinirea investigațiilor în cazuri de crimă organizată, trafic de droguri etc. [5, p. 18].

Sistemul EUROJUST a fost înființat la nivelul statelor-membre ale Uniunii Europene prin Decizia Consiliului 2002/187/JAI, scopul său fiind îmbunătățirea efectivă a cooperării judiciare între statele-membre prin adoptarea urgentă, la nivelul Uniunii, a unor măsuri structurale destinate să faciliteze coordonarea optimă a desfășurării cercetărilor și a urmăririi penale din statele-membre, în special, în lupta împotriva formelor grave de criminalitate, acoperind teritoriul mai multora dintre ele [1, p. 33].

În perioada 12-15 decembrie, la Palermo, în Italia s-a desfășurat o conferință a ONU pe tema crimei organizate, prilej cu care a fost adoptată Convenția împotriva criminalității transnaționale organizate, unde, pe lângă definirea criminalității organizate, mai sunt reglementate și următoarele aspecte: asistența judiciară; anchetele comune; tehnicile speciale de anchetă; protecția martorilor; acordarea de asistență și protecție victimelor; măsurile destinate să întărească cooperarea cu serviciile de investigații și reprimare; cooperarea între serviciile de investigații și de reprimare; culegerea, schimbul și analiza informațiilor asupra criminalității organizate; asistența tehnică etc.

Instrumentele legislative, existente la nivelul Uniunii Europene au la bază Convenția împotriva criminalității transnaționale organizate. De la un an la altul, aceste instrumente sunt îmbunătățite, ținându-se seama de aspectele care apar și de concluziile care se desprind din fenomenul crimei organizate [15, p. 137-138].

Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate din 2000 (cunoscută și sub denumirea de Convenția de la Palermo) are trei Protocoale adiționale care acoperă trei fațade ale acestui fenomen, considerate extrem de alarmante la nivel global:

- Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, semnat de Republica Moldova la 14 decembrie 2000 la Palermo, ratificat la 17 februarie 2005;
- Protocolul pentru prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, semnat de Republica Moldova la 14 decembrie 2000 la Palermo, ratificat la 17 februarie 2005;

- Protocolul adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate, împotriva fabricării și traficului ilegal de arme de foc, ratificat de Republica Moldova la 13 octombrie 2005.

De asemenea, există și convenții la nivelul Consiliului Europei, care nu sunt strict legate de crima organizată, fiind axate numai pe combaterea comună a anumitor tipuri de infracțiuni cu caracter transnațional. Totodată, putem aminti și Acordul SECI (*Centrul Regional al Inițiativei de Cooperare în sud-estul Europei. Statele-membre ale SECI sunt: Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Grecia, Macedonia, Republica Moldova, Muntenegru, România, Serbia, Slovenia, Turcia și Ungaria. Statele cu statut de observator permanent sunt: Austria, Azerbaidjan, Belgia, Canada, Republica Cehă, Franța, Georgia, Germania, Israel, Italia, Japonia, Marea Britanie, Olanda, Polonia etc.*) semnat în 1999 de către țările-membre, care însă nu se axează exclusiv pe formele organizate ale criminalității transnaționale [4, pp. 243-244].

La nivel comunitar au fost emise Decizii ale Consiliului Uniunii Europene, nr. 10216/08/JAI, 2008/615/JAI din 23 iunie 2008, 2008/616/JAI din 23 iunie 2008 privind cooperarea transfrontalieră, în special, în domeniul combaterii terorismului și a criminalității.

La 24 octombrie 2008 s-a adoptat Decizia-cadru 2008/841/JAI privind lupta împotriva crimei organizate. Obiectivul acestei Decizii-cadru este armonizarea dreptului penal material, cu scopul de a facilita recunoașterea reciprocă a hotărârilor judecătorești și a deciziilor judiciare care au implicații transfrontaliere, definind infracțiunile privitoare la participarea la o organizație criminală.

La 3 martie 2008, Consiliul a adoptat, într-un domeniu mai tehnic, Decizia 2008/375/CE privind definirea 1-benzilpiperazinei (BZP) drept substanță psihoactivă nouă, care trebuie supusă unor măsuri de control și unor dispoziții penale.

În domeniul cooperării polițienești, Consiliul a adoptat, la 23 iunie 2008, o Decizie privind îmbunătățirea cooperării dintre unitățile speciale de intervenție ale statelor-membre ale Uniunii Europene în situații de criză (Decizia 2008/617/JAI). Această decizie permite unităților speciale de intervenție să acorde asistență și/sau să acționeze pe teritoriul unui alt stat-membru, în vederea soluționării unei situații concrete de criză.

În plus, Consiliul a adoptat, la 27 noiembrie 2008, o Decizie-cadru (Decizia 2008/977/JAI) privind protecția datelor cu caracter personal, prelucrate în cadrul cooperării polițienești și judiciare în materie penală. Decizia permite organelor polițienești și judiciare să obțină informațiile necesare pentru combaterea criminalității, oferind, în același timp, un nivel adecvat de protecție a datelor cu caracter personal ale cetățenilor.

La 18 decembrie 2008, acesta a mai adoptat o Decizie-cadru (Decizia 2008/978/JAI) privind mandatul european de obținere a probelor, în scopul obținerii de obiecte, documente și date, în vederea utilizării acestora în cadrul procedurilor în materie penală [15, pp. 138-139].

La nivelul Uniunii Europene sunt o serie de convenții care reglementează cooperarea statelor în materie penală. Astfel, sunt în vigoare: Convenția Europeană de asistență judiciară în materie penală, adoptată la Strasbourg la 20.04.1959; Convenția Europeană privind transferul de proceduri în materie penală, adoptată la Strasbourg la 15 mai 1972; Protocolul Adițional la Convenția Europeană de asistență judiciară în materie penală, adoptat la Strasbourg la 17.03.1978; Convenția privind procedura simplificată a extrădării între statele-membre, adoptată la 10 decembrie 1995; Convenția Uniunii Europene privind extrădarea între statele-membre, adoptată la 27 septembrie 1996; Convenția referitoare la asistența judiciară în materie penală, adoptată la 29 mai 2000; Protocolul Convenției de asistență judiciară în materie penală din 16 octombrie 2001 și Decizia-cadru a Consiliului European din 13 iunie 2002, privind mandatul european de arestare și procedurile de remitere între statele-membre. Toate aceste acte normative constituie cadrul reglementărilor în materie de cooperare juridică penală la nivel european, instituind reguli comune tuturor statelor în vederea realizării coeziunii politicilor de cooperare juridică [5, p. 21].

De asemenea, prevederile Tratatului de la Prüm permit accesul direct la bazele de date dactiloscopice și genetice ale statelor semnatare și compararea automată a acestora, nu doar în

faza de urmărire penală, ci și pe parcursul activităților de prevenire, atunci când este identificată o persoană. Informațiile se transmit pe baza fișierelor NIST.

În cazul unei identificări (hit), informațiile suplimentare ale persoanei identificate pot fi obținute prin punctele de contact naționale.

În februarie 2009, la Lyon, Interpol a semnat un parteneriat cu firma canadiană, care a dezvoltat sistemul IBIS pentru facilitarea schimbului internațional de date balistice (*Interpol Ballistic Information Network – IBIN*).

Cooperarea polițienească vizează noi valențe, și anume:

- asistența reciprocă în scopul prevenirii și descoperirii infracțiunilor;
- supravegherea transfrontalieră;
- urmărirea transfrontalieră;
- comunicarea informațiilor în cazuri particulare în scopul prevenirii pe viitor a infracțiunilor;
- schimbul de informații în scopul efectuării eficiente a controalelor și supravegherii la frontieră;
- numirea de ofițeri de legătură;
- intensificarea cooperării polițienești în regiunile de frontieră prin încheierea de înțelegeri și acorduri bilaterale;
- crearea și întreținerea unui sistem informatic comun. [9, pp. 227-229]

Nu trecem cu vederea și Acordul trilateral dintre Republica Moldova, România și Ucraina din 06.07.1999, ce reglementează colaborarea în lupta împotriva criminalității.

Deși majoritatea statelor au legi de combatere a criminalității și pedepsire a făptașilor, acestea se dovedesc insuficiente pentru contracararea eficientă și efectivă a fenomenului criminalității transnaționale, deoarece combaterea criminalității la nivel național, oricât ar fi de competentă, rămâne o acțiune cu influență limitată, în raport cu caracterul internațional al fenomenului. Modalitatea eficientă trebuie să implice o dimensiune regională și internațională, pe lângă dimensiunea națională, prin acțiunea convergentă unită a organelor judiciare din toate țările [4, p. 246].

Concluzii. Deși adesea sunt identificate, *criminalitatea transfrontalieră și criminalitatea transnațională* constituie, în realitate, fenomene criminale distincte, chiar dacă au o serie de trăsături comune: *criminalitatea transfrontalieră* constă într-o activitate criminală desfășurată de cetățenii aceluiași stat pe teritoriul mai multor state sau al unui stat străin, în timp ce *criminalitatea transnațională* rezidă într-o activitate criminală desfășurată de cetățeni ai mai multor state pe teritoriul unui stat străin sau a mai multor state. Criminalitatea transnațională și cea transfrontalieră se suprapune în cea mai mare parte cu asemenea tipuri de criminalitate: organizată, economico-financiară, informatică și terorismul.

Actualmente, majoritatea reglementărilor naționale și internaționale în materie penală sunt insuficiente pentru contracararea eficientă și efectivă a fenomenului criminalității transnaționale și transfrontaliere. Or, noile provocări ale luptei împotriva criminalității transfrontaliere și criminalității transnaționale impun perfecționarea pregătirii profesionale, modernizarea și îmbunătățirea activității și a capacităților tehnice ale organelor de drept la nivel național și internațional.

Bibliografie:

1. ATASIEI, D. Cooperarea internațională în materia combaterii criminalității informatice. Perspective ale organelor judiciare din România. In: *Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 5-6 noiem. 2009. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, pp. 24-35. ISBN 978-9975-935-19-7 [online] [citată 18.08.2020]. Disponibil: http://academy.police.md/assets/files/pdf/2009_5-6%20noiembrie_Cooper_inter.pdf
2. BEJAN, O. Considerații privind fenomenul criminalității transfrontaliere și transnaționale. In: *Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: probleme teoretice și practice (traficul de ființe umane, terorismul, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri și armament)*. Chișinău, 2005 [online] [citată 16.08.2020]. Disponibil: <https://criminology.md/consideratii-privind-fenomenul-criminalitatii-transfrontaliere-si-transnationale/>

3. BELECCIU, Șt., DENISENCO, L. Problema prevenirii și combaterii criminalității internaționale în cadrul Uniunii Europene. In: *Criminalitatea în Republica Moldova: starea actuală, tendințele, măsurile de prevenire și combatere*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 18-19 apr. 2003. Chișinău, 2003, pp. 78-84. ISBN 9975-930-85-9
4. CARABANOV, M. Respectarea normelor juridice în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale de către organele de poliție. In: *Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 5-6 noiem. 2009. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, pp. 242-247. ISBN 978-9975-935-19-7 [online] [citat 15.08.2020]. Disponibil: http://academy.police.md/assets/files/pdf/2009_5-6%20noiembrie_Cooper_inter.pdf
5. CARP, S., OSADCII, C. Cooperarea polițienească și a altor organe de drept în domeniul contracarării criminalității transnaționale prin prisma dreptului European. In: *Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 5-6 noiem. 2009. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, pp. 16-23. ISBN 978-9975-935-19-7 [online] [citat 15.08.2020]. Disponibil: http://academy.police.md/assets/files/pdf/2009_5-6%20noiembrie_Cooper_inter.pdf
6. Codul de procedură penală al Republicii Moldova: Legea Republicii Moldova nr.122-XV din 14 martie 2003. In: *MO al RM*. 2003, nr.104-110. În vigoare din 12 iunie 2003.
7. *Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale din 04 noiembrie 1950*. Semnată de către RM la 13 iulie 1995, Ratificată prin Hotărârea Parlamentului RM nr.1298-XIII din 24 iulie 1999 [online] [citat 14.08.2020]. Disponibil: https://www.echr.coe.int/documents/convention_ron.pdf
8. DOGA, A. Activitatea de cooperare a organelor de drept în prevenirea și combaterea infracționalității. In: *Criminalitatea în Republica Moldova: starea actuală, tendințele, măsurile de prevenire și combatere*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 18-19 apr. 2003. Chișinău, 2003, pp. 57-64. ISBN 9975-930-85-9
9. FLORESCU, B. Cooperarea polițienească internațională din perspectiva bazelor de date criminalistice. In: *Materialele Simpozionului „Investigarea criminalistică a infracțiunilor din domeniul crimei organizate”*. București, 2010, pp. 226-230. ISBN 978-973-0-08274-6.
10. GÂRLEA, R., DOGOTARI, I., CLEFOS, A. *Interpol: istorie și actualitate*. Chișinău, 2003. 136 p. ISBN 9975-930-97-2
11. Legea privind activitatea specială de investigații, nr. 59 din 29.03.2012. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*. 2012, nr. 113-118, pp. 6-13.
12. PARENİUC, A. Cooperarea organelor investigative-operative ale MAI pe plan național și internațional. In: *Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 5-6 noiem. 2009. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, pp. 227-231. ISBN 978-9975-935-19-7 [online] [citat 15.08.2020]. Disponibil: http://academy.police.md/assets/files/pdf/2009_5-6%20noiembrie_Cooper_inter.pdf
13. ROȘCOVAN, M. et al. *Ghid de cooperare transfrontalieră*. Chișinău: Epigraf, 2010. 286 p. ISBN 978-9975-109-11-6
14. SANDU, N., PAVLENCU, M. Criminalitatea internațională și organele abilitate în contracararea acesteia. In: *Cooperarea internațională a organelor de drept în prevenirea și combaterea criminalității transnaționale*: Materialele Conf. șt.-practice intern., 5-6 noiem. 2009. Chișinău: Acad. „Ștefan cel Mare” a MAI, 2009, pp. 266-271. ISBN 978-9975-935-19-7 [online] [citat 15.08.2020]. Disponibil: http://academy.police.md/assets/files/pdf/2009_5-6%20noiembrie_Cooper_inter.pdf
15. VOINEA, D., PĂDUCEL, I. Instrumente legislative pe plan internațional de combatere a crimei organizate. In: *Materialele Simpozionului „Investigarea criminalistică a infracțiunilor din domeniul crimei organizate”*. București, 2010, pp. 136-140. ISBN 978-973-0-08274-6